

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdu a soudců JUDr. Viktora Kučery a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobkyně: **ALEXPO CZ s.r.o.**, se sídlem Opletalova 1535/4, Praha, zast. Mgr. Jiřím Oswaldem, advokátem se sídlem Bílkova 132/4, Praha, proti žalované: **Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky**, se sídlem Orlická 2020/4, Praha, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 11. 2019, č. j. 10 Ad 15/2019 - 24,

t a k t o:

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II. Žalované **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á**.

O d ů v o d n ě n í:

I. Vymezení věci

[1] Kasační stížností se žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) domáhala zrušení v záhlaví označeného usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým bylo řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 18. 7. 2019, sp. zn. S-PP-VZP-19-01338055-A9H5, agendové č. RO/1825,1976/19/Vj, zastaveno z důvodu nezaplacení soudního poplatku. Napadeným rozhodnutím žalovaná zamítla odvolání stěžovatelky a potvrdila platební výměr žalované – regionální pobočky Praha, pobočky pro hl. m. Prahu a Středočeský kraj ze dne 6. 5. 2019, č. j. VZP-19-01778353-A9H5, sp. zn. S-PP-VZP-19-01338055-A9H5, kterým byla stěžovatelce uložena pokuta za nesplnění oznamovací povinnosti podle § 10 odst. 1 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o veřejném zdravotním pojištění“), ve výši 200 000 Kč a povinnost uhradit náklady řízení ve výši 1000 Kč.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalované

[2] V kasační stížnosti stěžovatelka uvedla, že usnesení městského soudu považuje za formalistické, neboť k nezaplacení soudního poplatku došlo toliko chybou administrativy právního zástupce stěžovatelky. Výzva k zaplacení soudního poplatku byla

připojena k datové zprávě doručené stěžovatelce dne 2. 10. 2019 – tato zpráva obsahovala poučení o senátu, který se žalobou stěžovatelky bude zabývat, poučení o možnosti uplatnit námitku podjatosti, výzvu k vyjádření, zda ve věci může být rozhodnuto bez jednání, a výzvu k doložení osvědčení plátce DPH. Stěžovatelka až po doručení usnesení městského soudu o zastavení řízení zjistila, že výzva k zaplacení soudního poplatku byla připojena k datové zprávě doručené stěžovatelce dne 2. 10. 2019. Nedopatřením však vůbec nebyla otevřena. Stěžovatelka nadto před podáním kasační stížnosti soudní poplatek za žalobu ve výši 3 000 Kč uhradila. Usnesení o zastavení řízení tak představuje nepřiměřený formalistický zásah do práv stěžovatelky. Je přitom zřejmé, že stěžovatelka na výzvu soudu reagovala – tj. aktivně vystupovala, neboť ještě dne 2. 10. 2019 zaslala soudu písemné vyjádření ve věci a osvědčení plátce DPH. Městskému soudu tudíž muselo být zřejmé, že nezaplacení soudního poplatku představovalo administrativní pochybení v důsledku vadné manipulace s datovou schránkou. Stěžovatelce by tak neměl být vyčítán nedostatek bdělosti podle zásady *vigilantibus iura scripta sunt*, neboť si stěžovatelka (ani právní zástupce) až do zastavení řízení skutečnosti, že datová zpráva obsahovala další přílohu, vůbec nebyla vědoma. Jde přitom o zcela nepřiměřenou tvrdost, neboť z důvodu dvouměsíční subjektivní lhůty k podání správní žaloby nemůže stěžovatelka již nikdy požádat o soudní přezkum napadeného rozhodnutí.

[3] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že kasační stížnost směřuje proti usnesení městského soudu, kterým bylo řízení o žalobě zastaveno. S obsahem žaloby přitom žalovaná nebyla seznámena a procesní postup městského soudu není oprávněna hodnotit. Jakožto žalovaná se může vyjádřit toliko k vedenému správnímu řízení, jehož průběh následně ve vyjádření ke kasační stížnosti popsala – to však Nejvyšší správní soud nepovažuje za nutné dále rekapitulovat, neboť předmětem přezkumu je v této věci usnesení městského soudu o zastavení řízení z důvodu nezaplacení soudního poplatku.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[4] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, a stěžovatelka je řádně zastoupena. Poté přezkoumal napadené usnesení městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)), a dospěl k následujícímu závěru.

[5] Kasační stížnost není důvodná.

[6] Podstatou kasační stížnosti je zákonnost usnesení městského soudu o zastavení řízení z důvodu nezaplacení soudního poplatku.

[7] Podle § 47 písm. c) s. ř. s. soud řízení usnesením zastaví, stanoví-li tak tento zákon (soudní řád správní) nebo zákon zvláštní. Zvláštním zákonem ve smyslu citovaného ustanovení je mj. právě zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“).

[8] V souladu s § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích je soud v případě, že soudní poplatek nebyl zaplacen s podáním návrhu na zahájení řízení, povinen vyzvat poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí v délce alespoň 15 dnů. Podle věty druhé téhož ustanovení se k zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty nepřihlíží.

[9] V nyní projednávané věci podala stěžovatelka dne 18. 9. 2019 žalobu proti rozhodnutí, kterým jí byla uložena pokuta podle § 44 odst. 1 zákona o veřejném zdravotním pojištění za nesplnění oznamovací povinnosti uvedené v § 10 odst. 1 téhož zákona. Usnesením ze dne 26. 9. 2019, č. j. 10 Ad 15/2019 - 17, městský soud stěžovatelku vyzval, aby ve lhůtě 15 dnů od doručení uvedeného usnesení zaplatila soudní poplatek ve výši 3 000 Kč. Toto usnesení bylo doručeno zástupci stěžovatelky do datové schránky dne 2. 10. 2019, stanovená lhůta tak uplynula dne 17. 10. 2019. Stěžovatelka v této lhůtě soudní poplatek nezaplatila, jak ostatně sama uvedla v kasační stížnosti.

[10] Nejvyšší správní soud se musel nejprve zabývat otázkou, zda se na tento případ nevztahuje věcné osvobození od soudního poplatku podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona o soudních poplatcích – tj. zda se nejedná o řízení ve věcech pojistného na veřejné zdravotní pojištění. Pakliže by se totiž osvobození od soudního poplatku na nyní posuzovanou věc vztahovalo, nemohlo by usnesení městského soudu o zastavení řízení z důvodu nezaplacení soudního poplatku v přezkumu obstát, neboť městský soud by vůbec nebyl oprávněn k zaplacení soudního poplatku stěžovatelku vyzývat (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 2. 2011, č. j. 4 Ads 150/2010 - 76).

[11] Zákon o soudních poplatcích vztahuje věcné osvobození od soudních poplatků v § 11 odst. 1 písm. b) na „řízení ve věcech důchodového pojištění (zabezpečení), příplatku k důchodu, zvláštního příspěvku k důchodu, nemocenského pojištění, státní sociální podpory, pojistného na veřejné zdravotní pojištění, sociální péče, pomoci v hmotné nouzi a státních dávek, podpory v nezaměstnanosti, podpory při rekvalifikaci a kompenzace a dávek péčovské péče,“ aniž by přesněji konkretizoval, co pod tato řízení skutečně spadá. Již z citovaného znění je však zřejmé, že osvobození se nevztahuje obecně na veškerá řízení ve věcech zdravotního pojištění, nýbrž pouze na ta „ve věcech pojistného.“

[12] V nyní posuzované věci byl vydán platební výměr, kterým byla uložena pokuta za nesplnění oznamovací povinnosti podle § 10 odst. 1 zákona o veřejném zdravotním pojištění. Podle § 44 odst. 6 téhož zákona je pokuta příjmem zdravotní pojišťovny, která ji uložila. Jedná se o majetkovou sankci, kterou je příslušná zdravotní pojišťovna oprávněna ukládat pojištěncům a zaměstnavatelům při nesplnění konkrétních zákonem stanovených povinností.

[13] Uložená pokuta za nesplnění oznamovací povinnosti podle § 44 zákona o veřejném zdravotním pojištění představuje pro zdravotní pojišťovnu samostatný nárok – obdobně jako je tomu např. v soukromém právu se smluvní pokutou, kterou si účastníci právního jednání mohou sjednat jakožto jeden ze způsobů utvrzení dluhu (viz § 2048 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů). Byť se povaha obou pokut již z povahy věci značně liší (pokutu za nesplnění oznamovací povinnosti podle zákona o veřejném zdravotním pojištění nelze libovolně sjednávat a měnit její sankční veřejnoprávní charakter), v obou případech se jedná o samostatné nároky. Stejně jako smluvní pokuta v soukromém právu není příslušenstvím pohledávky (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2007, sp. zn. 21 Cdo 3477/2006), ani pokuta uložená podle zákona o veřejném zdravotním pojištění se nestává „součástí“ pojistného, které jsou plátcí uvedení v § 4 zákona o veřejném zdravotním pojištění povinni hradit.

[14] Smyslem věcného osvobození od soudního poplatku je přitom vymezit takové typy řízení, ve kterých je toto osvobození odůvodněno právě povahou toho kterého řízení. Ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) zákona o soudních poplatcích obsahuje výčet takových řízení, která se odlišují od ostatních typů řízení uvedených v rámci tohoto ustanovení tím,

že účastníky těchto sporů jsou velmi často subjekty existenčně závislé na daném typu dávky [např. v řízení ve věcech státní sociální podpory jsou oprávněné osoby (příjemci dávky) *de facto* závislé na vyplácených dávkách, neboť právě v důsledku svých majetkových poměrů se stávají oprávněnými osobami ve smyslu tohoto zákona]. Paušální osvobození je proto na tomto místě důvodné právě z toho důvodu, že by byly zpravidla splněny rovněž podmínky pro osvobození individuální. Tím se také řízení uvedená pod písm. b) citovaného ustanovení od řízení uvedených pod zbylými písmeny § 11 odst. 1 zákona o soudních poplatcích do značné míry odlišují.

[15] Od řízení uvedených v § 11 odst. 1 písm. b) zákona o soudních poplatcích, ve kterých je věcné osvobození důvodné (viz výše), je však nutné odlišovat ta, ve kterých vystupují subjekty ekonomicky dobře situované, u kterých takoveto paušální osvobození postrádá uvedený smysl. Tato skutečnost byla ostatně důvodem pro novelizaci § 11 odst. 1 písm. b) zákona o soudních poplatcích, který dříve zahrnoval také řízení ve věcech „*pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti*“; viz novelizace provedená zákonem č. 218/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Důvodová zpráva k tomuto zákonu uvádí, že důvodem předložení novelizace bylo mj. právě přehodnocení jednotlivých osvobození od soudních poplatků a potřeba vypustit ta, která skutečně nejsou nezbytná a u nichž „*není dostatečné množství rozumných argumentů, které by zachování stávajícího stavu ospravedlňovaly*“ (srov. sněmovní tisk č. 269/0, důvodová zpráva, I. obecná část, bod III., 6. volební období, 2010 – 2013, digitální repozitář, www.psp.cz].

[16] V nyní posuzovaném případě se jednalo právě o takovouto situaci – zdravotní pojišťovna vydala platební výměr, kterým uložila pokutu plátcí pojistného (zaměstnavateli) za nesplnění oznamovací povinnosti podle § 10 odst. 1 zákona o veřejném zdravotním pojištění. Pokutovaným subjektem byl zaměstnavatel – podnikatel s předmětem podnikání: výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zprostředkování zaměstnání. Nejednalo se tak o osobu v tíživé životní situaci či subjekt, který by byl závislý na určitém typu dávky. Naopak, stěžovatelka je podnikatelem zapsaným v obchodním rejstříku, u níž neexistuje rozumný důvod, proč by se na ni mělo paušální věcné osvobození od soudních poplatků vztahovat. Postup městského soudu, který usnesením ze dne 26. 9. 2019, č. j. 10 Ad 15/2019 - 17, stěžovatelku k zaplacení soudního poplatku vyzval, byl proto plně v souladu se zákonem. Stěžovatelce nadto nic nebránilo v tom, aby případně požádala soud o osvobození individuální.

[17] Stěžovatelka ve lhůtě stanovený soudní poplatek nezaplatila, resp. zaplatila jej až poté, co městský soud řízení zastavil. Poslední věta § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích přitom stanoví, že k zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty se nepřihlíží. Lhůta k jeho zaplacení je tedy propadlá.

[18] Nejvyšší správní soud konstatuje, že usnesení městského soudu, kterým stěžovatelku k zaplacení soudního poplatku vyzval, mělo veškeré zákonem požadované náležitosti. Pakliže stěžovatelka ve stanovené lhůtě soudní poplatek nezaplatila a v téže lhůtě ani nepožádala o osvobození od soudního poplatku, nelze považovat usnesení o zastavení řízení z důvodu nezaplacení soudního poplatku za nezákonné. Na tomto nemůže změnit nic ani tvrzení stěžovatelky, že k nezaplacení poplatku došlo v důsledku administrativní chyby právního zástupce, neboť tato skutečnost není důvodem, pro který

by Nejvyšší správní soud mohl (a měl) kasační stížnosti vyhovět [srov. § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.]. Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že nebylo povinností městského soudu zkoumat, z jakého důvodu k nezaplacení soudního poplatku došlo. Pakliže poplatek nebyl ve stanovené lhůtě zaplacen, přičemž ani k zaplacení po marném uplynutí lhůty nebylo možné přihlídnout (§ 9 odst. 1 poslední věta zákona o soudních poplatcích), nelze městskému soudu v jeho postupu nic vytknout.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[20] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, jíž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože jí podle obsahu spisu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. srpna 2020

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu